

ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ Ε/Γ = 28α

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
528

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Γ. Γαλανός

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΚΡΙΤΩΝ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΣΤ

89

ΣΧΒ

Παράδοση

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
Κ Ρ Ι Τ Ω Ν
Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ
Ο. Ε. Δ. Β.
αύξ. αριθ. είσοδ. 2125 του έτους 1971

ΑΘΗΝΑΙ 1971

200
403
379B
598

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΟ

Κ Ε Τ Ν

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ θανατικαὶ ποιναὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξετελοῦντο ἀμέσως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ Σωκράτους ἡ ἐκτέλεσις τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως ἀνεβλήθη ἐκ τυχαίου περιστατικοῦ. Τὴν προηγουμένην τῆς δίκης συνέβη νὰ εἶναι ἕτοιμον πρὸς ἀπόπλουν διὰ τὴν Δῆλον τὸ ἱερὸν πλοῖον τῶν Ἀθηναίων. Θὰ μετέφερον ἐκεῖ τὴν ἐπίσημον ἀντιπροσωπίαν τῆς πόλεως, τοὺς θεωροῦς, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὰς μεγάλας ἐσρατὰς τῶν γενεθλίων τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο κατὰ μῆνα Μάιον. Συμφώνως ὅμως πρὸς παλαιὰν συνήθειαν, ἐφ' ὅσον χρόνον διήρκει ἡ θεωρία, δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐκτελεσθῇ θανατικὴ ποινὴ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵνα μὴ μολυνθῇ ἡ πόλις. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Σωκράτης ἐνεκλείσθη εἰς τὰς φυλακὰς μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου.

Ἄλλὰ τὸ πλοῖον λόγῳ τρικυμίας ἐβράδυνεν νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐπὶ ὀλόκληρον μῆνα. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οἱ μαθηταὶ καὶ φίλοι τοῦ Σωκράτους συνήρχοντο καθ' ἐκάστην εἰς τὸ δεσμοτῆριον καὶ συνεζήτουν μετ' αὐτοῦ, ὅπως καὶ πρότερον. Εἷς ἐκ τῶν φίλων του τοῦτων ἦτο ὁ γνωστός ἤδη εἰς ἡμᾶς (Ἀπολογ. κεφ. 22 καὶ 28) Κρίτων, πλούσιος Ἀθηναῖος, συνηλικιώτης καὶ συνδημότης τοῦ Σωκράτους. Ὁ Κρίτων λοιπὸν οὗτος καὶ προηγουμένως εἶχε προτρέψει κατ' ἐπανάληψιν τὸν Σωκράτη νὰ δραπετεύσῃ καὶ τώρα, ὅτε ἔμαθεν, ὅτι μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας τὸ πλοῖον θὰ φθάσῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἔσπευσεν ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς τὸ δεσμοτῆριον, διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ ἐντονώτερον τὴν πρότασίν του. Κατὰ τὴν νυκτερινὴν αὐτὴν συνάντησιν διεξάγεται ὁ παρῶν διάλογος, τὸν ὁποῖον ἐξελεῖθαι ὁ Κρίτων διηγεῖται εἰς τοὺς συνηθροισμένους καὶ ἀναμένοντας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς νέας ἀποπέρας του μαθητάς. Τὴν διήγησιν ταύτην τοῦ Κρίτωνος λαβὼν ὡς ὑπόθεσιν ὁ Πλάτων συνέθεσε τὸν ὁμώνυμον διάλογον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναπτύσσονται ὑψίστης σημασίας ἠθικαὶ καὶ πατριωτικαὶ ἰδέαι.

ΕΠΙΛΟΓΗ

Η επιλογή είναι η διαδικασία με την οποία ο μαθητής ή η μαθήτρια αποφασίζει ποια από τις διαθέσιμες λύσεις είναι η καλύτερη για τον εαυτό του ή την εαυτή της. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο, προσπάθεια και συχνά βοήθεια. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να αξιολογούμε τις επιλογές μας και να αναλογιστούμε τις συνέπειές τους. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να αντιμετωπίζουμε τον κίνδυνο και την αβεβαιότητα. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να συνεργάζουμε με τους άλλους και να λαμβάνουμε υπόψη τις απόψεις τους. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε υπεύθυνοι για τις επιλογές μας και να αναλαμβάνουμε τις συνέπειές τους. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας και να αναγνωρίζουμε τα όριά μας. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε δυνατοί και να μην δίνουμε εύκολα. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε ευέλικτοι και να προσαρμόζουμε τις επιλογές μας στις αλλαγές. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε αισιόδοξοι και να βλέπουμε τις ευκαιρίες. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε υπεύθυνοι και να αναλαμβάνουμε τις συνέπειές τους. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας και να αναγνωρίζουμε τα όριά μας. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε δυνατοί και να μην δίνουμε εύκολα. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε ευέλικτοι και να προσαρμόζουμε τις επιλογές μας στις αλλαγές. Η επιλογή είναι μια διαδικασία που απαιτεί την ικανότητα να είμαστε αισιόδοξοι και να βλέπουμε τις ευκαιρίες.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

(Ἡ ΠΕΡΙ ΠΡΑΚΤΕΟΥ, ΗΘΙΚΟΣ)

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΩΝ

1. ΣΩ. Τί τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῶ ἐτι ἐστίν ;

ΚΡ. Πάνυ μὲν οὔν.

ΣΩ. Πηνίκα μάλιστα ;

ΚΡ. Ὅρθρος βαθύς.

ΣΩ. Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμωτηρίου φύλαξ ὑπακοῦσαι.

ΚΡ. Εὐνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν, καὶ τι καὶ εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.

ΣΩ. Ἄρτι δὲ ἤκεις ἢ πάλαι ;

ΚΡ. Ἐπιεικῶς πάλαι.

ΣΩ. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθύς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι ;

ΚΡ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον ἐν τοσαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι. ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω αισθανόμενος, ὡς ἠδέως καθεύδεις. καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἤδιστα διάγοις. καὶ πολλάκις μὲν δῆσε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νυνὶ παρεστῶσιν ξυμφορᾷ, ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πράως φέρεις.

ΣΩ. Καὶ γὰρ ἂν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἶη ἀγανακτεῖν τηλικούτων ὄντων, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.

ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικούτοι ἐν τοιαύταις

ξυμφοραῖς ἀλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται ἢ ἡλικία μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρουσίᾳ τύχῃ.

ΣΩ. Ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρὸ ἀφίξει ;

ΚΡ. Ἀγγελίαν, ὧ Σώκρατες, φέρων χαλεπὴν οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλὰ ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδεύουσιν πᾶσι χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

ΣΩ. Τίνα ταύτην ; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίχεται ἐκ Δήλου, οὗ δεῖ ἀφικομένου τεθάναι με ;

ΚΡ. Οὐ τοι δὴ ἀφίχεται, ἀλλὰ δοκεῖ μὲν μοι ἤξειν τήμερον ἐξ ὧν ἀπαργέλλουσιν ἤκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δῆλον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγελιῶν, ὅτι ἤξει τήμερον, καὶ ἀνάγκη δὴ εἰς αὔριον ἔσται, ὧ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

2. ΣΩ. Ἄλλ', ὧ Κρίτων, τύχῃ ἀγαθῇ· εἰ ταύτη τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτη ἔστω· οὐ μέντοι οἶμαι ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρει ;

ΣΩ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. τῇ γάρ που ὑστεραῖα δεῖ με ἀποθνήσκειν ἢ ἢ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

ΚΡ. Φασί γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

ΣΩ. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἤξειν, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας. τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἐόρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινι οὐκ ἐγεῖραί με.

ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον ;

ΣΩ. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· ὧ Σώκρατες,

ἤματι κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοιο.

ΚΡ. Ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὧ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἐναργές μὲν οὖν, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ὧ Κρίτων.

3. ΚΡ. Λίαν γε, ὡς ἔοικεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου καὶ σώθητι. ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀπρθά-
νης, οὐ μία ξυμφορὰ ἐστίν, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἔστερῆσθαι
τοιούτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὐρήσω, ἔτι δὲ
καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἶός
τ' ὦν σε σώξω, εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελῆσαι.
καίτοι τίς ἂν αἰσχιῶν εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα
περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ
πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε ἡμῶν
προθυμουμένων.

ΣΩ. Ἄλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολ-
λῶν δόξης μέλει; οἳ γὰρ ἐπεικέστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φρον-
τίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπρᾶχθαι, ὥσπερ ἂν πραχθῆ.

ΚΡ. Ἄλλ' ὄραξ δὴ, ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς
τῶν πολλῶν δόξης μέλει. αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνί,
ὅτι οἶοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξ-
εργάζεσθαι, ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς δια-
βεβλημένος ᾖ.

ΣΩ. Εἰ γὰρ ὄφελον, ὦ Κρίτων, οἶοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ
τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἶοί τ' ᾗσαν καὶ τὰ μέ-
γιστα ἀγαθὰ, καὶ καλῶς ἂν εἶχε. νῦν δ' οὐδέτερα οἶοί τε·
οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιούσι δὲ
τοῦτο, ὅ τι ἂν τύχῃσι.

4. ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω. τάδε δέ, ὦ Σώκρα-
τες, εἰπέ μοι. ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ καὶ τῶν ἄλλων ἐπι-
τηδείων, μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἳ συκοφάνται ἡμῖν
πράγματα παρέχωσιν ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασι, καὶ ἀναγκα-
σθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα,
ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γὰρ τι τοιοῦτον φο-
βεῖ, ἕασον αὐτὸ χαίρειν. ἡμεῖς γάρ που δίκαιοί ἐσμεν σώσαν-

τές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καί, ἐὰν δέῃ, ἔτι τούτου μείζω. ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ΣΩ. Καὶ ταῦτα προμηθεῦμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλὰ.

ΚΡ. Μῆτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τάργυριόν ἐστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. ἔπειτα οὐχ ὄρας τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δέοι ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἱκανά. ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἶει δεῖν ἀναλίσκειν τὰμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἔτοιμοι ἀναλίσκειν. εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος. ἔτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. ὥστε, ὅπερ λέγω, μῆτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι, μῆτε, ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθών, ὃ τι χρῶο σαυτῷ. πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε, ὅποι ἂν ἀφίκη, ἀγαπήσουσί σε. ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

5. Ἔτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι. καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσάν σε διαφθεῖραι βουλόμενοι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὓς σοὶ ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰχῆσαι καταλιπών, καὶ τὸ σὸν μέρος, ὃ τι ἂν τύχῃ, τοῦτο πράξουσι· τεύζονται δέ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων, οἷάπερ εἴωθε γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. ἢ γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παῖδας ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ βραθυμότατα αἰρεῖσθαι· χρὴ δέ,

ἄπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος ἔλοιτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι. ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδεῖων αἰσχύνομαι, μὴ δόξη ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρία τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπρᾶχθαι, καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον ὡς εἰσῆλθεν ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τουτί, ὡσπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακίᾳ τινὶ καὶ ἀνανδρία τῇ ἡμετέρᾳ διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε οὐχὶ ἐσώσαμεν οὐδὲ σὺ σαυτὸν, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατὸν, εἴ τι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες, ὅρα μὴ ἅμα τῶν κακῶν καὶ αἰσχρῶν ἦ σοί τε καὶ ἡμῖν. ἀλλὰ βουλεύου, μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεύσθαι. μία δὲ βουλή τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπρᾶχθαι. εἰ δέ τι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἶόν τε. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖ.

6. ΣΩ. ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ μετὰ τινος ὀρθότητος εἴη. εἰ δὲ μὴ, ὅσῳ μείζων, τοσοῦτῳ χαλεπωτέρα σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μὴ ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν ἀλλὰ καὶ αἰεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῶν λόγων, ὃς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνεται. τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἐν τῶ ἔμ-προσθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδὴ μοι ἤδε ἡ τύχη γέγονεν, ἀλλὰ σχεδὸν τι ὅμοιοι φαίνονται μοι καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ, οὓσπερ καὶ πρότερον. ὦν ἂν μὴ βελτίῳ ἔχωμεν λέγειν ἐν τῶ παρόντι, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐ μὴ σοι ξυγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύναμις ὡσπερ παῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμούς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις. πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποῖμεθα αὐτά ; εἰ πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λό-

γον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν, πότερον καλῶς ἐλέγετο ἐκάστοτε ἢ οὐ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὐ. ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι ἄλλως ἔνεκα λόγου ἐλέγετο, ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀληθῶς ; ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγ' ἐπισκέψασθαι, ὧ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ, εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδὴ ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός, καὶ ἐάσομεν χαίρειν ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. ἐλέγετο δὲ πως, ὡς ἐγῶμαι, ἐκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν, ὡσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι τῶν δοξῶν, ἅς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσι, δεοὶ τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ μὴ τοῦτο πρὸς θεῶν, ὧ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι ; σὺ γάρ, ὅσα γε τάνθρώπεια, ἐκτὸς εἴ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον, καὶ οὐκ ἂν σε παρακροῦσι ἢ παροῦσα ξυμφορὰ σκόπει δὴ ; οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι, ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν, ἀλλὰ τὰς μὲν, τὰς δ' οὐ ; οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὐ, τί φῆς ; ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται ;

ΚΡ. Καλῶς.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μὴ ;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Χρησταὶ δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ τῶν ἀφρόνων ;

ΚΡ. Πῶς δ' οὐ ;

7. ΣΩ. Φέρε δὴ, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο ; γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ φόγῳ καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου, ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὢν ;

ΚΡ. Ἐνὸς μόνου.

ΣΩ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.

ΚΡ. Δῆλα δῆ.

ΣΩ. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδε-
στέον γε καὶ ποτέον, ἧ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῆ, τῷ ἐπιστάτῃ καὶ
ἐπαίοντι μᾶλλον ἢ ἡ ξύμπασι τοῖς ἄλλοις.

ΚΡ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Εἶεν. ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν
δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν λό-
γους καὶ μηδὲν ἐπαϊόντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται ;

ΚΡ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΣΩ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο ; καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί
τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος ;

ΚΡ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι.

ΣΩ. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὧ Κρίτων, οὕτως,
ἵνα μὴ πάντα διώμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδί-
κων καὶ αἰσχυρῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν
νῦν ἡ βουλή ἡμῖν ἔστι, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς
ἔπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν ἢ τῇ τοῦ ἑνός, εἴ τις ἔστιν
ἐπαῖων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ ξύμ-
παντας τοὺς ἄλλους ; ὧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν
ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐρίγνεται,
τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. ἢ οὐδὲν ἔστι τοῦτο ;

ΚΡ. Οἶμαι ἔγωγε, ὧ Σώκρατες.

8. ΣΩ. Φέρε δῆ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνό-
μενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διολέσωμεν πει-
θόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἄρα βιωτὸν ἡμῖν ἔστιν
διεφθαρμένου αὐτοῦ ; ἔστι δὲ που τοῦτο τὸ σῶμα. ἢ οὐχί ;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἔστιν μετὰ μοχθηροῦ καὶ διε-
φθαρμένου σώματος ;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ὃ τὸ ἄδικον μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν ; ἢ φαυλότερον ἡγοῦμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὃ τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν ;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλὰ τιμιώτερον ;

ΚΡ. Πολύ γε.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα, ὃ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον, τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὃ τι ὁ ἐπαῖων περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. ὥστε πρῶτον μὲν ταύτη οὐκ ὀρθῶς εἰσηγεῖ, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. ἀλλὰ μὲν δῆ, φαίη γ' ἂν τις, οἷοί τέ εἰσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτινύναι.

ΚΡ. Δῆλα δὴ καὶ ταῦτα· φαίη γὰρ ἂν, ὃ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Ἄλλ', ὃ θαυμάσιε, οὗτός τε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ὅμοιος εἶναι τῷ καὶ πρότερον. καὶ τόνδε αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

ΚΡ. Ἄλλὰ μένει.

ΣΩ. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταῦτόν ἐστι, μένει ἢ οὐ μένει ;

ΚΡ. Μένει.

9. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειραῖσθαι ἐξιέναι μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνηται δίκαιον, πειρώμεθα, εἰ δὲ μή, ἐῷμεν. ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περὶ τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης καὶ παίδων τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὃ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν ῥαδίως ἀπο-

κτινύντων καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἄν, εἰ οἳοί τ' ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῶ, τούτων τῶν πολλῶν. ἡμῖν δ', ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἰρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ ἡ ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελοῦντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε ἐξάξουσιν καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντες τε καὶ ἐξαγόμενοι, ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα ποιοῦντες. κὰν φαινώμεθα ἄδικοι αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐδέη ὑπολογίζεσθαι οὐτ' εἰ ἀποθνήσκῃν δεῖ παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὔτε ἄλλο ὀτιοῦν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὅρα δέ, τί δρῶμεν.

ΣΩ. Σκοπῶμεν, ὦ ἄγαθέ, κοινῇ καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καὶ σοὶ πείσομαι. εἰ δὲ μὴ, παῦσαι ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς χρὴ ἐνθένδε ἀκόντων Ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι. ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐὰν σοὶ ἰκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ἂν μάλιστα οἴη

ΚΡ. Ἄλλὰ πειράσομαι.

10. ΣΩ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὐ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὠμολογήθη; — ὅπερ καὶ ἄρτι ἐλέγετο — ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἱ πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμέναί εἰσί, καὶ πάλαι, ὦ Κρίτων, ἅρα τηλικοῖδε γέροντες ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῇ διαλεγόμενοι ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν, εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ εἴτε μὴ, καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν εἴτε καὶ πραότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ

κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὄν παντὶ τρόπῳ ; φαμέν ἢ οὐ ;

ΚΡ. Φαμέν.

ΣΩ. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται, ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ φαίνεται.

ΣΩ. Τί δὲ δῆ ; κακουργεῖν δεῖ, ὧ Κρίτων, ἢ οὐ ;

ΚΡ. Οὐ δεῖ δήπου, ὧ Σώκρατες.

ΣΩ. Τί δέ ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοὶ φασι, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον ;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Τὸ γὰρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει.

ΚΡ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὅτιοῦν πάσχη ὑπ' αὐτῶν. καὶ ὅρα, ὧ Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογῆς· οἶδα γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. οἷς οὖν οὕτω δέδοκται καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλὰ ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὀρῶντας τὰ ἀλλήλων βουλευόμενα. σκόπει δὴ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ ξυνδοκεῖ σοὶ καὶ ἀρχόμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς, ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς ; ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. εἰ δ' ἐμμένεις τοῖς πρόσθεν, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

ΚΡ. Ἀλλ' ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.

ΣΩ. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ· πό-

τερον ἂν τις ὁμολογήσῃ τῷ δίκαια ὄντα ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον ;

ΚΡ. Ποιητέον.

11. ΣΩ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει· ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν πότερον κακῶς τινας ποιούμεν, καὶ ταῦτα οὐς ἥμιστα δεῖ, ἢ οὐ ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὁμολογήσαμεν δικαίοις οὖσιν ἢ οὐ ;

ΚΡ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐννοῶ.

ΣΩ. Ἄλλ' ὧδε σκόπει· εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἶτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· «εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν ; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ, ὃ ἐπιχειρεῖς, διανοεῖ τοὺς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος ; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἣ ἀι γεγόμεναι δίκαι μὴδὲν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίγνονται καὶ διαφθεύρονται ; » τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα ; πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι ἡδίκηκε γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινεν ; ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν ;

ΚΡ. Ταῦτα νῆ Δία, ὦ Σώκρατες.

12. ΣΩ. Τί οὖν, ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι. « ὦ Σώκρατες, ἢ καὶ ταῦτα ὁμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοὶ ἢ ἐμμένειν ταῖς δίκαις, αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζῃ ; » εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, ὅτι « ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἰώθας χρῆσθαι τῷ

ἔρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. φέρε γάρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι ; οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς, καὶ δι' ἡμῶν ἐλάμβανε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ καὶ ἐφύτευσέ σε ; φράσον οὖν τούτοις ἡμῶν, τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους, μέμφει τι, ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν ; » « οὐ μέμφομαι », φαίην ἄν. « ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ἣ καὶ σὺ ἐπαίδεύθης ; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι νόμοι παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῷ σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν ; » « καλῶς », φαίην ἄν. « Εἶεν. ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχouis ἄν εἰπεῖν πρῶτον μὲν, ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι ; καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, ἄρ' ἐξ ἴσου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν καὶ ἄττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, καὶ σοὶ ταῦτα ἀντιποιεῖν οἶε δίκαιον εἶναι ; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοὶ τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιοι καὶ πρὸς τὸν δεσπότην, εἴ σοι ὦν ἐτύγχανεν, ὥστε, ἄπερ πάσχοις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά ; πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ αὖ ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα, καθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι, καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράττειν, ὁ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελόμενος ; ἢ οὕτως εἴ σοφός, ὥστε λέλθῃ σε, ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρὶς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπέχειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα, καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν, ἃ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάτῃ παθεῖν

ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι, ἐάν τε δεῖσθαι, ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει, καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον οὐδὲ ἀναχωρητέον οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ πανταχοῦ ποιητέον ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἤττον τὴν πατρίδα ; » τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων ; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους ἢ οὐ ;

ΚΡ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

13. ΣΩ. « Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες », φαῖεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι, « εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾶν, ἃ νῦν ἐπιχειρεῖς. ἡμεῖς γὰρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἀπάντων ὧν οἰοί τε ἤμεν καλῶν σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις, ὅμως προαγορευόμεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναί Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμασθῆ καὶ ἴδη τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ ἀπιέναι ὅποι ἂν βούληται. καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδῶν ἐστὶν οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν τέ τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις, ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἔλθῶν, ἰέναι ἐκεῖσε ὅποι ἂν βούληται, ἔχοντα τὰ αὐτοῦ. ὅς δ' ἂν ὑμῶν παραμείνη, ὁρῶν ὃν τρόπον ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν καὶ τᾶλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φαμέν τοῦτον ὁμολογηκέναί ἔργῳ ἡμῖν, ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσῃ ταῦτα, καὶ τὸν μὴ πείθόμενον τριχῆ φαμεν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς οὔσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ ὅτι τροφεῦσι, καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι οὔτε πείθεται οὔτε πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιούμεν, προτιθέντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν,

ἂ ἄν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφίεντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν, τούτων οὐδέτερα ποιεῖ ».

14. «Ταύταις δὴ φαμεν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἂ ἐπινοεῖς, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα». εἰ οὖν ἐγὼ εἴπομι· «διὰ τί δὴ;» ἴσως ἂν μου δικαίως καθάπτοιτο λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὠμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν· φαῖεν γὰρ ἂν, ὅτι «ᾧ Σώκρατες, μεγάλη ἡμῖν τούτων τεκμηρίά ἐστιν, ὅτι σοι καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἂν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδῆμεις, εἰ μὴ σοι διαφερόντως ἤρεσκε, καὶ οὐτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἴσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμῶσε, εἰ μὴ ποι στρατεύόμενος, οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω πώποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδὲ ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοι ἱκανοὶ ἦμεν καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἠροῦ καὶ ὠμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως. ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν, εἰ δέοι τεθνάναι σε, ἀλλὰ ἠροῦ, ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὔτε ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχύνει, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπει, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι, πράττεις τε ἅπερ ἂν δοῦλος φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμῖν ξυνέθου πολιτεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὠμολογηκῶς πολιτεύεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργω, ἀλλ'

οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ). τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων ; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν ;

ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. «Ἄλλο τι οὖν», ἂν φαῖεν, «ἡ ξυνηθῆκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐχ ὑπὸ ἀνάγκης ὁμολογήσας οὐδὲ ἀπατηθεὶς οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλευέσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἐβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. σὺ δὲ οὔτε Λακεδαίμονα προηροῦ οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἐκάστοτε φῆς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν, ἀλλὰ ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χωλοὶ τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι· οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἢ πόλις τε καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι· τίμη γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμένεις τοῖς ὁμολογημένοις ; ἐὰν ἡμῖν γε πείθη, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσει ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών ».

15. «Σκόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων τι τούτων τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδεῖους τοὺς σαυτοῦ. ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδειοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδόν τι δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μεγαράδε — εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι — πολέμιος ἦξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ, καί, ὅσοι περ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέψονται σε διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων, καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεὺς ἐστι, σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. πότερον οὖν φεύξει τὰς τε εὐνομουμένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν

τοὺς κοσμιωτάτους ; καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται ; ἢ πλησιάσεις τούτοις καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος ; — τίνας λόγους, ὦ Σώκρατες, ἢ οὐσπερ ἐνθάδε, ὡς ἢ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι ; καὶ οὐκ οἶει ἄσχημον ὄν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα ; οἶεσθαί γε χρὴ ἄλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπαρεῖς, ἥξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοὺς Κρίτωνος· ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία, καὶ ἴσως ἂν ἠδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπεδίδρασκες σκευὴν τέ τινα περιθέμενος, ἢ διφθέραν λαβών, ἢ ἄλλα, οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας· ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἰκόσ, ἐτόλμησας οὕτως αἰσχυρῶς ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὅς ἐρεῖ ; ἴσως, ἂν μὴ τινα λυπῆς· εἰ δὲ μὴ, ἀκούσει, ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ· ὑπερχόμενος δὴ βιώσει πάντας ἀνθρώπους καὶ δουλεύων — τί ποιῶν ἢ εὐωχούμενος ἐν Θετταλίᾳ, ὡσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκῶς εἰς Θετταλίαν ; λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ποῦ ἡμῖν ἔσονται ; ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἔνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψης καὶ παιδεύσης ; τί δὲ ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτο σοῦ ἀπολάσωσιν ; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι σοῦ ζῶντος βέλτιον θρέφονται καὶ παιδεύονται, μὴ ξυνόντος σοῦ αὐτοῖς ; οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον ἐὰν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσης, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἄιδου ἀποδημήσης, οὐχὶ ἐπιμελήσονται ; εἶπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἔστι τῶν σοι φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἶεσθαί γε χρὴ ».

16. « Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τρο-

φεῦσι μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιοῦ μήτε τὸ ζῆν μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄιδου ἐλθῶν ἔχῃς πάντα ταῦτα ἀπολογήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαίνεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι οὐδὲ δικαιότερον οὐδὲ ὀσιώτερον, οὐδὲ ἄλλω τῶν σῶν οὐδενί, οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένω ἄμεινον ἔσται. ἀλλὰ νῦν μὲν ἡδίκημένος ἄπει, ἐὰν ἀπίης, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλὰ ὑπ' ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχυρῶς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικακουρήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους, οὐς ἤμισθα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Ἄιδου νόμοι οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξονται, εἰδότες, ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι τὸ σὸν μέρος. ἀλλὰ μή σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει μᾶλλον ἢ ἡμεῖς ».

17. Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι, ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν, καὶ ἐν ἐμοὶ αὐτῇ ἢ ἡχῇ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἔρεῖς, ὅμως μέντοι εἴ τι οἶει πλέον ποιήσῃς, λέγε.

ΚΡ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

ΣΩ. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτη, ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝΑ

1. **τηνικάδε** = τοιαύτην ὥραν, τόσον πρῶί. — **ἔτι** = πλέον. — **πάνυ μὲν οὖν** = καὶ πολὺ μάλιστα, βεβαίωτατα. — **πηνίκα μάλιστα** = ποία ὥρα περίπου. — **ὄρθρος**· ἐκαλεῖτο ὄρθρος ὁ χρόνος ὁ μετὰ τὸ μεσονύκτιον μέχρι τῆς αὐγῆς. — **βαθὺς** λέγεται ὁ ὄρθρος, ὁ ὁποῖος ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὰ ἐξημερώματα, ἢ βαθεῖα αὐγή, ὅπως λέγομεν σήμερον. — **θαυμάζω** = ἀπορῶ. — **ὅπως ἠθέλησε**· ἀπορεῖ ὁ Σωκράτης πῶς ἐπετρέπη ἢ εἴσοδος εἰς τὸν Κρίτωνα, διότι τὸ δεσμοτήριον δὲν ἤνοιγε πρῶί. — **ὕπακούω**· ἐπὶ θυρωροῦ = ἀποκρίνομαι εἰς τὸ κτύπημα καὶ ἀνοίγω τὴν θύραν. — **Ξυνήθης** = σχετικὸς, γνωστός. — **διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν**· ὁ Κρίτων πολλάκις ἐπεσκέφθη τὸ δεσμοτήριον κατὰ τὰ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ εἰρημένα (σ. 69). — **καὶ τι καὶ εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ**· ὁ πρῶτος καὶ συνδέει τὸ **Ξυνήθης ἐστὶ καὶ εὐεργέτηται**, ὁ δεῦτερος εἶναι ἐπιδοτικὸς οὐ μόνον συνήθης ἐστὶ, ἀλλὰ καὶ εὐεργέτηται = προσέτι καί... — **ἄρτι** = ταύτην τὴν στιγμήν. — **ἐπεικῶς πάλαι** = ἀρετὰ πρὸ πολλοῦ, ἔχω κάμποσιν ὥραν πού ἤλθα. — **εἶτα**· ἐπὶ ἐρωτήσεως δηλοῖ ἀπορίαν καὶ θαυμασμὸν = καὶ ὕστερα. — **ἐπεγεῖρω** = ἐξυπνίζω (διὰ τινὰ σκοπόν). — **οὐδ' αὐτὸς** = οὐδ' ἐγὼ αὐτός. — **οὐ μὰ τὸν Δία... οὐδ' ἂν αὐτὸς ἦβελον**. . . ὄχι μὰ τὸν Δία, οὐδ' ἐγὼ θὰ ἤθελα νὰ εὐρίσκωμαι εἰς τόσιν ἀγρυπνίαν καὶ λύπην — εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι —, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ τὴν μεταδώσω καὶ εἰς σέ. — **αἰσθάνομαι** = βλέπω. — **ὡς**· εἰδικός. — **δὴ** = ἤδη. — **τρόπος** = τάξις, τὴν ὁποίαν τηρεῖ κανεὶς εἰς τὸν βίον του, χαρακτήρ. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Σ. ἦτο εὐθυμός. — **ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρᾶως φέρεις**. ἐπεξήγησις εἰς τὴν γεν. τοῦ **τρόπου**. — **πλημμελὲς** = ἀνάρμοστον. — **ἀγανακτεῖν**· ὑπακ. τινὰ ἢ ἐμέ. — **τηλικούτον ὄντα**· ὁ Σωκράτης ἦτο τότε 70 ἐτῶν. — **ἀλίσκομαι** = περιπίπτω. — **οὐδέν**. ἐπίρρ. = οὐδόλωσ. — **ἐπιλύεται ἡ ἡλικία** = ἐμποδίζει ἡ ἡλικία. — **τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν**· εἶναι τὸ συμπέρασμα τοῦ **ἐπιλύεται** = ὥστε νὰ μὴ ἀγανακτοῦν. — **τύχη**· μέση λέξις σημαίνουσα εὐτυ-

χίαν και δυστυχίαν.— ἔστι ταῦτα· ἔνν. ἀληθῆ.—ἀλλὰ τί δὴ.. ἀφί-
 ξαι· ἐπανερχεται εἰς τὰ προηγούμενα=ἀλλὰ (διὰ τὸ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ
 προκείμενον) διατὶ τέλος πάντων ἔχεις ἔλθει.—χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν·
 συνωνυμία.— χαλεπὸς = δυσάρεστος.— φέρων· ἔνν. ἀφῆμαι.— ἐπι-
 τήδειοι = φίλοι· ἀλλαχοῦ λέγονται ἐταῖροι, γινώριμοι, συνόντες.—
 ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι· τὸ πλῆρες = ἐν τοῖς φέρουσι
 βαρέως ἐγὼ βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.— τίνα ταύτην· δηλ. φέ-
 ρεις· τὸ πλῆρες. τίς ἐστὶν αὕτη ἡ ἀγγελία, ἣν φέρεις.—τὸ πλοῖον·
 ἡ Δηλιάς ναῦς, ἡ ὁποία ἐστέλλετο κατ' ἔτος εἰς Δῆλον μετὰ τῶν ἐπι-
 σήμων ἀντιπροσώπων τῆς πόλεως, τῶν Δηλιαστῶν.— οὐ τοι = ὄχι βέ-
 βαια.— δὴ = ἤδη.— (δοκεῖ) μὲν = (δοκεῖ) μὴν = ἀσφαλῶς.— ἐξ
 ὧν = ἐκ τούτων ἅ.— ἦκοντες ἀπὸ Σουνίου· εἰς τὴν εὐλίμενον
 παραλίαν τοῦ Σουνίου εἶχε καταπλεύσει τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου, ἐμποδιζό-
 μενον ὑπὸ τῶν ἀνέμων νὰ κατευθυνθῆ εἰς Πειραιᾶ.

2. τύχη ἀγαθῆ = ἡ ὥρα ἢ καλή.— ταύτη· ἐπίρρ. = οὕτως.—
 γὰρ = βεβαίως.— που = ἂν δὲν ἀπατῶμαι.— γέ τοι δὴ = βεβαίως.—
 οἱ τούτων κύριοι· δηλ. οἱ ἔνδεκα (ἴδε Ἀπολ. κεφ. 27). — τῆς
 ἐπιούσης ἡμέρας· ἔννοσέ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Κρί-
 των εἶπε δις τῆμερον. Ἐπειδὴ ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν διελέγοντο,
 ἦτο ὄρθρος βαθὺς καὶ δὲν εἶχε φανῆ ἀκόμη ἡ ἡμέρα, ὁ Σωκράτης
 ὄρθῳς τὴν ὠνόμασεν ἐπιούσαν.— τῆς ἑτέρας· ἦτοι τὴν ἐπομένην.—
 ταύτης τῆς νυκτός· γενικὴ τοῦ χρόνου.— κινδυνεύεις· μετ' ἀπα-
 ρεμφάτου=φαίνεται.— ἐν καιρῷ τινι· τὸ τινι πρὸς ἐπίτασιν = εἰς
 πολὺ κατάλληλον ὥραν.— καλῆ - εὐειδής· τὸ πρῶτον γενικώτερον
 (=μὲ ὥραϊον παρουσιαστικόν) τοῦ δευτέρου, τὸ ὁποῖον λέγεται ἐπὶ
 τοῦ προσώπου μόνον. λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα· ὡς παρ' ἡμῖν τὸ λευ-
 κὸν θεωρεῖται χροῶμα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς χαρᾶς δηλωτικόν, οὕτω
 καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ λευκὸν ἦτο σύμβολον ἀγνότητος καὶ ἀγιό-
 τητος.—καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· ἡ μὲν κλησὶς ἦτο τὸ «ὦ Σώκρα-
 τες», ὁ δὲ λόγος ὁ παρατιθέμενος ὁμηρικὸς στίχος «ἡματι κλπ.»).—
 ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοιο· ὁ στίχος οὗτος ἔχει
 ληφθῆ ἐκ τῆς Ἰλιάδος (I 363), ὅπου ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπειλεῖ, ὅτι θὰ
 ἀπέλθῃ ἐκ τῆς Τροίας. Εὐστόχως δὲ μεταχειρίζεται ὁ Σωκράτης τὰς
 λέξεις τοῦ Ἀχιλλέως, μέλλοντος νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, περὶ
 τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅστις πρόκειται ν' ἀποδημήσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν,

ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ πατρίς.— Φθίην ἐρίβωλον. αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως, τιθεμένη παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἄνευ προθέσεως.— ἐρίβωλος καὶ ἐριβῶλαξ = εὐφορος.— ἄτοπον = παράδοξον.— ἐναργῆς = φανερός.— μὲν οὖν = καὶ ὁμῶς, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε.

3. λίαν γε (ἐναργῆς) = καὶ πολὺ μάλιστα.— **ὦ δαιμόνιε**· ἐπὶ προσφωνήσεων φιλικῶν = θαμάσιε.— **ἔτι καὶ νῦν πείθου**· ἐξ αὐτοῦ φαίνεται, ὅτι ὁ Κρίτων κατέβαλε καὶ πρότερον προσπαθείας νὰ πείσῃ τὸν Σωκράτη, ἀλλ' αὐταὶ ἀπέβησαν ἄκαρποι.— **χωρὶς μὲν σοῦ ἔστερῆσθαι = πρὸς τὸ ἔστερῆσθαι σοῦ**·— **ἀμελεῖσαι**· ἐνν. τούτου.— **δόξα = γνώμη**·— **ἡμῶν προθυμουμένων**· ἐνν. ἐξάγειν = **εἰ καὶ ἡμεῖς ἤμεν πρόθυμοι**· ἐννοεῖ ὁ Κρίτων καὶ τοὺς συμμαθητάς του Σιμμίαν καὶ Κέβητα, ἴσως καὶ ἄλλους.— **ὦ μακάριε Κρίτων**· φιλόφρων προσφώνησις = καλέ μου Κρίτων, καλότυχε...— **οἱ ἐπεικέστατοι** = οἱ χρηστότατοι (ἂν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πολλοὺς, τὸν ὄχλον).— **ἠγήσονται... οὕτω πεπραῆχθαι, ὥσπερ ἂν πραχθῆ** = θὰ ἀποδώσουν εἰς τὴν πράξιν μας τὸν ἀληθῆ αὐτῆς χαρακτηρισμόν. Ἡ ἐννοια τῶν λόγων εἶναι, ὅτι ἡ γνώμη τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων θὰ εἶναι πάντοτε σύμφωνος πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἤτοι καὶ αὐτοὶ θὰ θεωρήσουν μὲν, ὅτι ἐπράχθησαν καλῶς, ἂν πράγματι ἐπράχθησαν καλῶς, τούναντίον δὲ θὰ θεωρήσουν, ὅτι ἐπράχθησαν αἰσχυρῶς, ἂν πράγματι ἐπράχθησαν αἰσχυρῶς.— **αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνὶ** = ἡ ἰδικὴ σου περίπτωση τῶν τώρα πιστοποιεῖ.— **ἐν αὐτοῖς** = ἐνώπιον αὐτῶν.— **εἰ γὰρ ὦφελον... οἷοί τε εἶναι** = μακάρι νὰ ἤμποροῦσαν.— **νῦν δὲ οὐδέτερα οἷοί τε** = ἐνν. εἰσὶν ἐξεργάζεσθαι.— **οὔτε γὰρ φρόνιμον** κλπ. ὁ Σωκράτης θεώρει ὡς μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν τὴν φρόνησιν, τῶν δὲ κακῶν τὴν ἀφροσύνην· ἐκ τούτων δὲ οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο δύνανται οἱ πολλοί· ὁ δὲ θάνατος, τὸν ὁποῖον ἔχουν τὴν δύναμιν οὔτοι νὰ ἐπιβάλλουν, δὲν εἶναι κατ' αὐτὸν μέγα κακόν.

4. προμηθέομαι· μετὰ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς = λαμβάνω πρόνοιαν, ἐνδιαφέρομαι.— **οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχουσιν**· πᾶς πολίτης Ἀθηναῖος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ εἰσαγάγῃ εἰς δίκην πάντα ἄλλον πολίτην ἐπὶ δημοσίῳ ἐγκλήματι. Ἐπειδὴ δὲ λόγῳ τῆς πληθώρας τῶν δικαστῶν ἦτο δύσκολος ὁ διαφωτισμός των περὶ τῆς ἀφρότητος ἢ ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὸ πλεῖστον ἐξηρτᾶτο

ἀπὸ τὴν ρητορικὴν δεινότητα τοῦ κατηγοροῦ, οὐδεὶς ἦτο ἀσφαλὴς, οὐδ' ὁ ἀθώοτατος, ὅτι θὰ διέφυγε τὴν καταδίκην. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἐδημιουργήθη εἰς τὰς Ἀθήνας πλῆθος συκοφαντῶν, οἱ ὅποιοι ἐξέβιαζον τοὺς εὐπορωτέρους πολίτας, ἀπειλοῦντες, ὅτι θὰ τοὺς εἰσαγάγουν εἰς δίκην ἐπὶ ἀνυπάρκτω ἐγκλήματι· διό οἱ πολῖται ἐξηγόραζον τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειάν των παρὰ τῶν συκοφαντῶν τούτων ἀντὶ χρημάτων.— **ἐκκλέπτω** = κρυφίως ἐξάγω, φυγαδεύω.— **οὐσία** = περιουσία.— **ἄλλο τι παθεῖν**. δηλ. φυλάκισιν, ἐξορίαν, θάνατον.— **ἔασον αὐτὸ χαίρειν**. δηλ. τὸ φοβεῖσθαι = ἄφησέ το νὰ πάῃ εἰς τὸ καλὸ, μὴ τὸ βάζῃς καθόλου εἰς τὸ μυαλό σου.— **ἡμεῖς δίκαιοί ἐσμεν**· ἢ προσωπικὴ σύνταξις ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου = **δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς σῶσαντας**...— **καὶ ταῦτα**... **καὶ ἄλλα πολλὰ**· διὰ μὲν τοῦ ταῦτα ὑποδηλοῦνται τὰ ρήματα, διὰ δὲ τοῦ ἄλλα πολλὰ τὰ ἄλλα κωλύματα, τὰ ὅποια ὁ Σωκράτης ἐξέθεσεν εἰς τὴν Ἀπολογία.— **ὡς εὐτελεῖς** = πόσον μικροπρεπεῖς.— **ἐπ' αὐτούς** = πρὸς τὸ διαφθεῖραι αὐτούς = διὰ νὰ βουλλώσωμεν τὸ στόμα των.— **ξένοι οὔτοι**· τὸ οὔτοι ὡσεὶ νὰ ἦσαν παρόντες καὶ τοὺς ἐδείκνυε = νὰ...— **ἐπ' αὐτὸ τοῦτο**· ἐπὶ τό: ἐξαγαγεῖν σε ἐνθένδε.— **Σιμμίας καὶ Κέβης**. ἀμφότεροι ἦσαν Θηβαῖοι φίλοι καὶ ἀκροαταὶ τοῦ Σωκράτους.— **μῆτε ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι**. ἀποκάμνω ὡς καὶ παρ' ἡμῶν = ἀπὸ τὸν κόπον παύω νὰ κάμνω τι = διστάζω.— **ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ**· ἴδε Ἀπολογ. κεφ. 27.— **δυσχερές μοι γίγνεται τι** = μὲ δυσκολεῖται τι.— **ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις**... **ὅτι χρῶσαι αὐτῷ**· εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀνωτέρω **ὃ ἔλεγες**... = ὅτι δὲν θὰ ἤξευρες, τί νὰ κάμης τὸν ἑαυτὸν σου, τί νὰ γίνης.— **ἀγαπῶ τινα** = περιβάλλω τινὰ μὲ σεβασμόν.— **ξένοι**. οὕτω καλοῦνται φίλοι ἄλλοδαποὶ, τῶν ὁποίων καθήκον ἦτο νὰ ξενίζωσι τὸν ξένον των ἐπιδημοῦντα εἰς τὴν χώραν των, νὰ τὸν βοηθοῦν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεών του καὶ νὰ προστατεύουν αὐτὸν ἀπὸ ἀδικίας ἢ ὕβρεις.

5. οὐδὲ δίκαιον... σαυτὸν προδοῦναι. ἢ σύνταξις: **δοκεῖς μοι οὐδὲ δίκαιον πρᾶγμα ἐπιχειρεῖν σαυτὸν προδοῦναι**.— **προδίδωμι ἑμαυτὸν** = παραδίδω τὸν ἑαυτὸν· μου εἰς τὴν ἀπώλειαν, εἰς θανάτωσιν.— **ἐξὸν σωθῆναι** = εἰ καὶ ἐξἑστί σοι σωθῆναι.— **διαφθείρω** = ἐξοντώνω.— **τοὺς υἱεῖς**. ἴδε Ἀπολ. κεφ. 23.— **οἰχήσει καταλιπὼν** = θὰ τοὺς ἀφήσῃς καὶ θὰ φύγῃς παράκαιρα.— τὸ

σὸν μέρος = ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ.— ὁ τι ἂν τύχῃσι, τοῦτο πράξουσι = θὰ εὐρίσκωνται εἰς κατάστασιν, τὴν ὁποίαν θὰ τοὺς παρασκευάζῃ ἢ τύχῃ = θὰ ἀκολουθήσουν τὴν φορὰν τῆς τύχης· τὸ πράξουσι, ἂν καὶ εἶναι μεταβατικόν, ἐνταῦθα λαμβάνεται ἀμεταβ. (= θὰ εὐρίσκωνται εἰς τοιαύτην κατάστασιν).— περὶ τοὺς ὄρφανούς· ἦτοι οἱ παῖδες τοῦ μετὰ τὸν θάνατόν του μὲν θὰ ἐγκατελείποντο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ περιήρχοντο εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν, δεδομένου ὅτι ἡ περιουσία, τὴν ὁποίαν θὰ ἐκληροδότει εἰς αὐτοὺς ὁ Σ., ἦτο ἀσήμαντος (πόση;).— ῥαθυμότητα = ἀναπαυτικώτατα. — ταῦτα αἰρεῖσθαι· τὸ ὑποκ. τινά, — ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σέ = ὅλη ἡ ἀφορῶσά σε ὑπόθεσις (δηλ. τὰ κατωτέρω : ἡ εἴσοδος τῆς δίκης, ἡ διεξαγωγή τῆς καὶ τὸ τέλος).— ὡς εἰσῆλθεν = ὅτι... — ὡς ἐγένετο = ὅπως... — ὁ ἀγὼν τῆς δίκης = ἡ διεξαγωγή τῆς δίκης.— καὶ τό τελευταῖον δὴ τοῦτί... δοκεῖν = καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο δά, δηλ. τὸ νὰ ἔχῃ τὴν ἐντύπωσιν ὁ κόσμος.— ὡσπερ κατάγελως τῆς πράξεως = τὸ κορύφωμα τρόπου τινά τῆς γελοιοποιήσεως τοῦ ὅλου δράματος.— κακία = ἀμέλεια, κακορριζικία.— διαπεφευγέαι. ὑποκ. τὴν σωτηρίαν σου.— εἶ τι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν = ἂν ἀξιζάμεν κάτι.— ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχρᾷ ἦ = ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι κακά, προσάπτουν καὶ ὀνειδίς, ἠθικὴν ἐκπτώσιν.— μία δὲ βουλή (ἔστω)· ἔνν. ποιεῖν ἀεγῶ λέγω.— οὐκέτι οἶόν τε. πάντα ταῦτα πράττεσθαι.

6. ἡ προθυμία σου = ὁ πρὸς σωτηρίαν μου ζῆλός σου.— ἀξία ἔνν. ἐστὶ.— εἰ δὲ μὴ... ἔνν. εἴη ἡ προθυμία σου μετὰ τινός ὀρθότητος, τοσοῦτω χαλεπωτέρα (ἐστίν), ὅσῳ μείζων (ἐστίν).— χαλεπός = ὁ δυσσοικονόμητος, ὁ δυσκόλως ικανοποιούμενος.— τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ = ἐκ τῶν τριῶν στοιχείων τοῦ ψυχικοῦ μου βίου νὰ μὴ ὑπακούω εἰς κανὲν ἄλλο παρὰ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Τὰ ἐμὰ εἶναι τὰ ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ἐγὼ μου· δὲν περιλαμβάνεται δὲ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὰ τρία μέρη εἰς τὰ ὁποῖα συνήθως διηρεῖτο ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, τὸ λογιστικόν, τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. Λέγει λοιπόν, ὅτι πείθεται εἰς τὸ λογιστικὸν μόνον ἐκ τῶν ἑαυτοῦ.— ἐκβάλλω = ἀπορρίπτω, στέλλω περίπατον, ὅπως λέγομεν σήμερον.— τύχη. κεφ. 1.— οὐ μὴ ξυχωρήσω. μέλλ = δὲν θὰ πεισθῶ, δὲν θὰ ἐνδώσω.— οὐδ' ἂν πλείω... ἡμᾶς μορμολύττηται· τὸ πλείω σύστοιχος αἰτ., τὸ δὲ ἡμᾶς ἀντικείμε-

νον.—**μορμολύττομαι**· ἀποθ. = ἐκφοβῶ διὰ τῆς ἐκφωνήσεως **Μορμώ**· ἡ δὲ Μορμώ ἦτο μυθικὸν τέρας, διὰ τοῦ ὁποίου αἱ γράϊαι καὶ μητέρες ἐτρόμαζαν τὰ παιδιὰ.—**ἐπιπέμπω** = ἐπισείω.—**μετριώτατα** = ὀρθότατα.—**ἀναλαμβάνω** = ἀναθεωρῶ τι καταλειφθὲν πρότερον· ἐδῶ τὸ **καταλειφθὲν** εἶναι τὰ συμπεράσματα, εἰς τὰ ὁποῖα κετέληγον κατὰ τὰς συζητήσεις των πρὸ τῆς συμφορᾶς, **ἀνάληψις** δὲ ἡ ἀνασκόπησις αὐτῶν, ἃν ἦσαν ὀρθὰ ἢ ὄχι.— **ὅτι ἄλλως ἔνεκα λόγου** = ὅτι μάτην, τοῦ κάκου, διὰ νὰ γίνεται συζητήσις. Τὸ **ἔνεκα λόγου** εἶναι ἐπεξηγήσις τοῦ μάτην, ἡ δὲ φράσις « ὁ λόγος ἐγένετο ἔνεκα λόγου » εἶναι λογοπαίγιον γενόμενον ἐκ τῆς διττῆς σημασίας τῆς λέξεως λόγος.— **ὡς ἀληθῶς** = τῇ ἀληθείᾳ, πράγματι.— **ἐπισκοπέομαι** = ἐξετάζω.— **ᾧδε ἔχω**· ἀνωτέρω.— **ἦδε ἡ τύχη γέγονε** = ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν εὐρίσκομαι.— **ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν** = ὑπ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐφαντάζοντο, ὅτι λέγουν τι ἄξιον λόγου.— **ὄσα γε τάνθρώπεια** = καθ' ὅσον δύναται τις νὰ κρίνῃ ἀπὸ τὰ συμβαίνοντα συνήθως εἰς τοὺς ἀνθρώπους (κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ ὕγιης συνήθως δὲν ἀποθνήσκει τὴν ἐπομένην).— **οὐκ ἂν σε παρακρούει** = δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σὲ παρασύρῃ εἰς παραλογισμούς.— **δόξα** = δοξασία.

7. φέρε δὴ = ἔλα τώρα.— **τὰ τοιαῦτα**. δηλ. τὰ ἐπόμενα.— **γυμναζόμενος**. ἐπεξηγήσις.— **τοῦτο πράττων** = ἔχων τοῦτο ὡς κύριον ἔργον.— **ατρός**· ὅστις καθώριζε τοὺς ὅρους τῆς διαίτης καὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν γυμναζομένων.— **παιδοτρίβης** διδάσκαλος τῆς γυμναστικῆς, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τοὺς νέους τὴν τέχνην τοῦ ἀγωνίζεσθαι καὶ ἄλλα ὅμοια· οὗτος ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ ἀκόμη, τὶ ἕκαστος ἔπρεπε νὰ πράττῃ καὶ εἰς τί νὰ ἀσκήται ἀναλόγως τῆς ὑγείας καὶ τῶν δυνάμεών του.— **ἐπιστάτης** = ὁ ὠρισμένος νὰ ἐπιστατῇ ἐπὶ τινος ἔργου, ὁ ἐπιμελητής.— **ἐπαῖω** = εἶμαι βαθὺς γνώστης.— **ἔστι ταῦτα**· ἐνν. ἀληθῆ.— **εἶεν**. ἐπίρρ. = ἄς εἶναι, ἕως ἐδῶ καλὰ.— **ἀτιμάζω** = περιφρονῶ.— **πῶς γὰρ οὐ**. δηλ. πείσεται κακόν.— **ποῖ τείνει** = ποῦ ἄγει (εἰς φθορὰν ἢ εἰς ὄλεθρον), ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ.— **καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος**. δηλ. τὸ σῶμα ἢ τὴν ψυχὴν (ἀναφέρεται).— **δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα. τοῦτο γὰρ διόλλυσιν**· εἶναι ἡ ἀπόκρισις εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἀνωτέρω συνθέτου ἐρωτήματος.— **οὕτως**· ἐνν. ἔχει.— **διέρχομαι** = ἀναφέρω λεπτομερῶς.— **ᾧ** = τούτῳ γὰρ· **ἐγίγνετο...** **ἀπώλλυτο**· ὁ λέγων μεταθέτει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ παρελθόν

καὶ θεωρεῖ τὸ συζητούμενον ἐν τῷ παρόντι ζήτημα ὡς γνώμην πρότερον ἐπιδοκιμασθεῖσαν. Δύναται δὲ νὰ συμπληρωθῇ τὸ ὅλον ὡς ἐξῆς: ὁ τῷ μὲν δικαίῳ εὐρίσκετο βέλτιον γιγνόμενον, τῷ δὲ ἀδικῶ ἀπολλύμενον.

8. τὸ ὑγιεινόν... τὸ νοσῶδες: ἀντὶ τῶν ἀφηρημένων (πρβλ. καὶ κατωτέρω «τὸ ἀδικιον... τὸ δίκαιον»).—**που** = ἂν δὲν ἀπατώμαι.—**μοχθηρὸς** = ἐλεεινός, ἄθλιος.—**διεφθαρμένος** = ἐξηντημένος.—**λωβάομαι** = βλάπτω.—**δόνιημι** = ὠφελῶ.—**φραῦλος** = πρόστυχος, μικρῶς ἀξίας.—**ὅ,τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων** = ὅ,τι δῆποτε εἶναι τοῦτο ἀπὸ τὰ ἰδικά μας, ἐκ τῶν στοιχείων τῆς ζωῆς μας· εἶναι δὲ τοῦτο ἡ ψυχὴ.—**περὶ ὃ ἢ τε... ἐστὶ** = μὲ τὸ ὅποιον ἔχει σχέσιν.—**οὐδαμῶς** = κατ' οὐδένα τρόπον (νομιζόμενον αὐτὸ εὐτελέστερον).—**τίμιος** = πολῦτιμος.—**πολύ γε**· ἐνν. τιμιώτερον.—**ὦ βέλτιστε** = φίλτατέ μου.—**ἡμᾶς** = περὶ ἡμῶν.—**ὁ εἷς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια**· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς πολλοὺς = ὁ εἷς καὶ μάλιστα αὐτὴ ἡ ἀλήθεια· ἡ λέξις ἀλήθεια ἔχει ἐδῶ τὴν μεταφυσικὴν σημασίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας φέρεται συνήθως παρὰ Πλάτωνι· σημαίνει δηλ. τὴν καθαυτὸ πραγματικότητα, τὸν θεόν.—**ταύτη**—κατὰ τοῦτο, ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ.—**εἰσηγοῦμαι** = προτείνω.—**ἀλλὰ μὲν δὴ... οἰοί τέ εἰσιν**· εἶναι ἐπανάληψις τοῦ λόγου τοῦ Κρίτωνος (ἴδ. ἀνωτέρω κεφ. 3) περὶ τῆς δυνάμεως τῶν πολλῶν.—**ἀποκτίννυμι** = ἀποκτείνω.—**οὗτος ὁ λόγος**· δηλ. ὅσα εἶπομεν τώρα συζητοῦντες περὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης εἶναι ὅμοια πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἄλλοτε εἶπομεν.—**ἀλλὰ μένει** = μάλιστα ἔχει ἀκόμη ἰσχύϊν· ὁ ἀλλὰ ἐν τῷ διαλόγῳ ἔχει συνήθως παραχωρητικὴν ἑέννοιαν.

9. ἐκ τῶν ὁμολογουμένων = σύμφωνα πρὸς ὅσα ὁμολογήσαμεν.—**ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις** = αἱ σκέψεις δέ, ἄς σὺ λέγεις.—**μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα σκέμματα ἦ**· κατὰ παράλειψιν τοῦ ρήματος ὄρα.—**ὡς ἀληθῶς** = ἀληθέστατα, εἰς τὴν πραγματικότητα.—**σκέμμα** = σκέψις.—**ῥαδίως** = ἐπιπολαίως, μὲ ἐλαφρὰν τὴν καρδίαν.—**καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἂν** = καὶ τούτων, οἱ ἀνεβιώσκοντο γ' ἂν.—**ἀναβιώσκομαι** = ἀναζῶ· ἐδῶ μεταβ. = ἐπανεφέρω εἰς τὴν ζωὴν.—**οὐδενὶ ξὺν νῶ** = σὺν οὐδενὶ νῶ = ῥαδίως.—**ὁ λόγος οὕτως αἰρεῖ** = ὁ ὀρθὸς λόγος οὕτως ἐπιβάλλει· ὅτι δηλ. τὸ εὖ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, τοῦτο δὲ ὅτι ταῦτόν τῷ καλῶς καὶ δικαίως ζῆν.—**μὴ οὐδὲν**

ἄλλο σκεπτόεν ἦ· ὡς ἀνωτέρω παρελείφθη τὸ ρῆμα ὄρα.—**καὶ αὐτοὶ=καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ** (δηλ. ἐγὼ καὶ οἱ φίλοι).—**ἐξάγοντες** = συν-εργοῦντες εἰς τὴν ἐξαγωγήν, φυγάδευσίν μου.—**ἐξαγόμενοι ἀντὶ ἐξαγόμενος**, διότι μόνος ἐξαγόμενος θὰ ἦτο ὁ Σωκράτης.—**κἂν φαινόμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι** = καὶ ἐὰν φαινόμεθα, ὅτι αὐτὰ, ἃ ἐργαζόμεθα, εἰσὶν ἄδικα.—**μὴ οὐδέ ἡμεῖς ὑπολογίζεσθαι** κατὰ παράλειψιν, ὡς ἀνωτέρω τοῦ ρήματος ὄρα = (πρόσεχε), μήπως δὲν πρέπει νὰ λογαριάζωμεν.—**τί δρῶμεν** = τί χρὴ δρᾶν.—**πη** = εἰς κανὲν σημεῖον τοῦ λόγου μου.—**ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσαι σε πράττειν ταῦτα, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος·** ὑποκ. τοῦ πράττειν ἐγὼ = διότι ἐγὼ μεγάλην σημασίαν ἀποδίδω εἰς τὸ νὰ σε πείσω νὰ πράττω ταῦτα (νὰ σεβασθῶ δηλ. τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου) καὶ ὄχι παρὰ τὴν θέλησίν σου (νὰ τὰ πράττω).—**σοι** = κατὰ τὴν κρίσιν σου.—**ἦ** = ὅπως.—**μάλιστα** = ἀκριβῶς.

10. ἐκκεχυμένοι εἰσὶ = ἐκκέχυνται τῆς μνήμης = ἔχουν λησμονηθῆ.—**ἄρα** = ὡς φαίνεται.—**ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες** = δὲν ἐνόησαμεν, ὅτι δὲν διαφέρομεν καθόλου ἀπὸ παιδιὰ (τὰ ὅποια ὅ,τι δέχονται τὴν μίαν στιγμὴν ἀρνούνται τὴν ἄλλην).—**παντὸς μᾶλλον** = περισσύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα, ἀναντιρρήτως.—**ἡμῖν** = ὑπ' ἡμῶν.—**ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται· οἱ παλαιοὶ εἶχον τὴν γνώμην τοὺς μὲν φίλους εὖ, τοὺς δὲ ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν, ἢ ἄλλως τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς ἀνιᾶν·** μόνον ὁ Σωκράτης, πρωτοπόρος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας τοῦ «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν..., καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς», ἤχθη εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ ὑψηλοῦ ἠθικοῦ διδάγματος «οὐ δεῖ ἀνταδικεῖν ἀδικούμενον».—**ἀντικακουργέω** = ἀνταποδίδω τὸ κακόν.—**καθομολογέω** = παραδέχομαι.—**δόξα** = πεποιθήσεις.—**οἷς οὖν οὕτω δέδοκται καὶ οἷς μὴ·** δηλ. μεταξύ τῶν πρεσβευόντων τὸ «μὴ δεῖν μηδενὶ τρόπῳ μηδένα κακῶς ποιεῖν» καὶ τῶν ἀποδεχομένων τὸ «τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς».—**οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή** = δὲν ὑπάρχει ὁμοφροσύνη, σύμπτωσις ἀντιλήψεων.—**κοινωνεῖς·** ἐνν. τῆς βουλής=συμμερίζεσαι τὰς ιδέας αὐτάς.—**ξυνδοκεῖ σοι** = συμφωνεῖς μετὰ τὰς ιδέας αὐτάς.—**τῆς ἀρχῆς** = τῆς θεμελιώδους βάσεως τῆς συζητήσεως, δηλ. ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος κλπ.—**εἰ πῆ ἄλλη δέδοκται** = ἂν ἔχῃς ἄλλην τινὰ γνώμην.

—**δίκαια ὄντα**. συναπτέον πρὸς τὸ ποιητέον ὡς ἐξῆς: ἂν τις ὁμο-
λογήσῃ τῷ (= τινί), ἐπεὶ δίκαιά ἐστι, ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον;—
ἐξαπατητέον. ἔνν. ἐν τούτοις.

11. ἐκ τούτων = συμφώνως πρὸς αὐτὰ (τὰ ὁμολογούμενα).—
ἄθρέω = βλέπω μετὰ προχοχῆς, προσέχω,— **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλι-
στα.—**οὓς ἤκιστα δεῖ**. δηλ. τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα. — **ἀποδι-
δράσκειν**. ἐπιφέρει τὴν πρότασιν εἰθ' ὅπως δεῖ (= οἰαδήποτε ἄλλη
λέξει) κλπ., διὰ τὴν μετριάσῃ τὴν κακὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποδιδράσκειν, τὸ
ὅποῖον ἐλέγετο ἐπὶ δούλων.— **ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ... ἐπιστάν-
τες ἔροινο**. αἱ μετοχαὶ δὲν συνδέονται, διότι τὸ ἐλθόντες διορίζει
χρονικῶς τὸ ἐπιστάντες· τὸ δὲ ἐπιστάντες τὸ ἔροινο.— **τὸ κοι-
νὸν** = τὸ δημόσιον.—**ἄλλο τι**. ἔνν. διανοεῖ.—**εἶναι τὴν πόλιν καὶ
μὴ ἀνατετράφθαι** = νὰ στέκῃ ὀρθία ἢ πόλις καὶ νὰ μὴ ἀνατραπῇ, νὰ
διατηρηθῇ καὶ νὰ μὴ διαλυθῇ.— **γενόμεναι δίκαι** = ἐκδικασθεῖσαι δί-
και, αἱ ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων.— **ἄλλως τε καὶ** = καὶ
μάλιστα... (μετὰ τινος εἰρωνείας διὰ τοὺς ρήτορας). Εἰς τὰς Ἀθήνας,
ὅταν ἐπρόκειτο νὰ καταργηθῇ νόμος τις κατὰ πρότασιν πολίτου, ὠρί-
ζοντο ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς ἀρχῆς ῥήτορες συνήγοροι τοῦ νόμου, οἱ ὅποιοι
ἀγορεύοντες δημοσίᾳ ὑπεστήριζον αὐτὸν ἐνώπιον τῶν νομοθετῶν, ἀντι-
κρούοντες τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας τοῦ εἰσηγουμένου τὴν κατάργησιν
αὐτοῦ πολίτου. Κατὰ τὴν δίκην λοιπὸν αὐτῆν τοῦ ὑπάρχοντος νόμου εἶ-
ναι εὐνόητον, ὅτι ἀνεπτύσseto πολλὴ ρητορικὴ δεξιότητιν ἐξ ἀμφο-
τέρων τῶν μερίδων, τῆς κατηγοροῦσης καὶ τῆς ὑπεραπολογουμένης τοῦ νό-
μου.— **ἀπολλυμένου** = ὁ ὅποῖος κινδυνεύει νὰ καταλυθῇ.— **κυρία** =
ἔγκυρος.— **ὅτι ἡδίκηει γὰρ ἡμᾶς**. βραχυλογία· τὸ πλήρες: ὅτι ἐπεχει-
ροῦμεν ἀπολέσαι τοὺς νόμους δικαίως· ἡδίκηει γὰρ ἡμᾶς ἢ πόλις.

12. τί οὖν. ἔνν. ἐροῦμεν.—**ἦ**. ἐπίρρ. = ἀλήθεια; καὶ **ταῦτα**. ἀναφέ-
ρεται εἰς τὸ νόημα τῆς προτάσεως «ἡδίκηει γάρ...»· δηλ. ἂν κρίνης τὴν
ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου δικαίαν, νὰ τὴν θεωρῆς ἔγκυρον καὶ σεβα-
στὴν, εἰ δὲ μὴ ἄκυρον καὶ ἐπομένως ἀξίαν καταφρονήσεως.— **φέρε γάρ**.
ἔνν. **εἶπέ** = ἔλα λοιπὸν εἶπέ.— **ἐγκαλῶ τινί τι** = ἀποδίδω εἰς τινα κα-
τηγορίαν διὰ τι.— **καὶ δι' ἡμῶν**. ὁ καὶ ἐπεξηγηματικός.— **φυτεύω**.
ἢ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν φυτῶν = γεννῶ.— **τοῖς περὶ τοὺς γάμους** = οἱ
ὅποιοι ἀναφέρονται εἰς τοὺς γάμους, κανονίζουσι τὰ τῶν γάμων· οἱ νό-

μοι οὔτοι δὲν ἦσαν ὑποχρεωτικοί, ἀλλ' ἀπλῶς ἐρρύθμιζον τὰ τῶν γάμων, διὰ τὸ εἶναι ἔγκυροι καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῶν.— **τροφὴν καὶ παιδεῖαν** = τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνατροφὴν· οἱ νόμοι οὔτοι ἦσαν μὲν ὑποχρεωτικοί, εἶναι ὅμως προφανές, ὅτι οὐδεὶς ἐλεύθερος Ἀθηναῖος πολίτης ἐξετέλει τὰ πρὸς τὰ τέκνα του καθήκοντα ὑπὸ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ νόμου· ἀλλ' ἐκ τῆς ἐλευθέρως αὐτοῦ βουλήσεως.— **ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ**· διὰ τῆς πρώτης ἐδῆλουν οἱ ἀρχαῖοι ὀλόκληρον τὴν διανοητικὴν παιδεῖαν, διὰ τῆς δευτέρας δὲ τὴν σωματικὴν.— **εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον ἐξ ἴσου** = ὅτι εἶναι ἐξ ἴσου κατανεμημένον τὸ δίκαιον εἰς σέ...=ὅτι ἔχεις τὰ ἴδια δικαιώματα.— **ἄρα** = τάχα, ὡς φαίνεται.— **ἢ οὕτως εἶ σοφός** = ἢ τόση εἶναι ἡ σοφία σου.— **ἐν μείζονι μοίρα** = ἐν μείζονι τιμῇ, εἰς θέσιν ἀνωτέραν.— **ὑπέικω** = ὑποτάσσομαι.— **χαλεπαίνω** = ὀργίζομαι.— **πεῖθειν· πειρᾶσθαι πείθειν** (δηλ. τὰ μεταβάλλει ἀντιλήψεις).— **ἡσυχίαν ἄγω** = ἡσυχάζω.— **ἡσυχίαν ἄγοντα** = ἀδιαμαρτυρήτως.— **ἔάν τε τύπτεσθαι... ἔάν τε δεῖσθαι**. ἐπεξηγήσεις τοῦ παθεῖν.— **δέομαι - δοῦμαι** = ρίπτομαι εἰς τὸ δεσποτήριον.— **ἔάν τε ἄγῃ**. ἀναφέρεται εἰς τὸ κατωτέρω ποιητέον ταῦτα.— **ὑπεικτέον· ὑπέικω**, ὕπερ ἐνταῦθα = ἀποφεύγω τὴν στράτευσιν.— **ἀναχωρῶ** = ὀπισθοχωρῶ.— **ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε** = ὅπως ἐπιβάλλει τὸ φυσικὸν δίκαιον.— **βιάζομαι** = μεταχειρίζομαι βίαια μέσα.— **ᾄσιος** = ὁ σύμφωνος πρὸς τὸν θεῖον νόμον.

13. δρῶ τινά τι = κάμνω εἰς τινα κάτι (καλὸν ἢ κακόν, δίκαιον ἢ ἄδικον).— **τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι** = μετὰ τὸ νὰ ἔχωμεν δώσει τὴν ἄδειαν.— **τῶν Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ**· συναπτεόν πρὸς τὸ ἀνωτέρω τῷ ἐξουσίαν...— **ἐπειδὴν δοκιμασθῆ'**· διὰ τὸ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐγγραφῇ εἰς τὸ οἰκεῖον μητρώον ὁ Ἀθηναῖος ἔφηβος, ἔπρεπε προηγουμένως νὰ δοκιμασθῆ'· ἔπρεπε δηλ. νὰ ὑποβληθῶν εἰς ἔλεγχον τὰ οἰκογενειακὰ αὐτοῦ στοιχεῖα, ἵνα ἀποδειχθῆ' ἂν προήρχετο ἐκ γνησίων Ἀθηναίων πολιτῶν.— **ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν**· συναπτεόν τῷ ἐξεῖναι... **ἀπιέναι**.— **καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων κλπ.** εἶναι διασάφσεις τοῦ προαγορευόμεν ἐξεῖναι, δηλ. δὲν προηγόρευε μὲν νόμος τάνωτέρω, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπηγόρευεν αὐτά, τ.ἔ. σιωπηρῶς ἐδίδοτο ἡ ἄδεια νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς πόλεως πᾶς μὴ ἐπιδοκιμάζων τοὺς νόμους αὐτῆς.— **ὡμολογηκέναι ἔργῳ**· προσετέθη τὸ ἔργῳ, ἐπειδὴ συνήθως αἱ ὁμολογίαι γίνονται διὰ λόγου, ἐνῶ ἐδῶ

ἡ παραμονὴ εἰς τὴν πόλιν ἀποτελεῖ ἔμπρακτον ὁμολογίαν, ὅτι ἀρέσκουσιν εἰς αὐτὸν οἱ νόμοι.— **τριχῆ** = κατὰ τρεῖς τρόπους.— **γεννητῆς** = γεννήτωρ.— **προτιθέντων**· ἔνν. αἵρεσιν τοῦ πείθειν ἢ πείθεσθαι· ἡ μετοχὴ ἐναντιωματικὴ.

14. ἐνέξεσθαι· μετὰ παθ. σημασίας.— **ἐνέχομαί τινι** = καθίσταμαι ἔνοχος εἰς τι.— **οὐχ ἥκιστα** = μάλιστα.— **ἐν τοῖς μάλιστα** = ἐν τοῖς μάλιστα ἐνεξομένοις σὺ μάλιστα ἐνέξει = ἰδιαιτάτα.— **διατί δῆ**· ἐννοεῖται : ἐν τοῖς μάλιστα ἐμὲ — **δῆ** = τάχα.— **καθάπτομαί τινος** = προσβάλλω τινά.— **τῶν ἄλλων... διαφερόντως** = διαφόρως τῶν ἄλλων, ὑπὲρ τοὺς ἄλλους.— **ὅτι μὴ** = εἰ μὴ.— **ἐπὶ θεωρίαν** = θεασόμενος τοὺς ἀγῶνας· ἐννοεῖ τοὺς ἀγῶνας τοὺς τελουμένους κυρίως κατὰ τὰ τέσσαρας μεγάλας πανελληνίους ἑορτὰς τῶν Ὀλυμπίων, Πυθίων, Ἰσθμίων, Νεμείων.— **εἰ μὴ ποι στρατευσόμενος**· ἴδε Ἀπολ. κεφ. 17.— **εἰδέναι** = ὥστε νὰ γνωρίσης.— **πολιτεύομαι**· ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ πολιτεύω = ζῶ ὡς πολίτης.— **ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι** = εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ ὀρίσης διὰ τὸν ἑαυτὸν σου ὡς τιμωρίαν τὴν ἐξορίαν (ἴδε Ἀπολ. κεφ. 27).— **ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν** = ἐκαμάρωνες προσποιούμενος, ὅτι δὲν ἠγανάκτεις.— **ἐντρέπομαί τινος** = φροντίζω περὶ τινος.— **συντίθεμαι** = συμφωνῶ.— **ἄλλο τι** ἔνν. ποιεῖς.— **Λακεδαίμονα... Κρήτην**· ἦσαν καὶ αἱ δύο δωρικαὶ χῶραι ἔχουσαι τὸ αὐτὸ πολίτευμα καὶ τὰ αὐτὰ ἤθη. Ταύτας προέβαλλε συχνὰ ὁ Σωκρ. ὡς ὑποδείγματα εὐνομουμένων πόλεων.— **(ἄς) δῆ** = ὡς γνωστόν.— **ἐλάττω** = ἐλάτους ἀποδημίας.— **ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες**· ἔνν. ἐμμενεῖς.

15. οἱ ἐπιτήδειοι· οἱ ὅποιοι ἐσκέφθησαν νὰ φυγαδεύσουν αὐτὸν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου.— **καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν** = καὶ θὰ ἐνισχύσης ὑπὲρ τῶν δικαστῶν (= πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν δικαστῶν) τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ πιστεύουν, ὅτι ὀρθῶς ἐδίκασαν τὴν δίκην.— **(σφόδρα) που** = κατὰ τὴν γνώμην μου.— **τίνας λόγους, ὦ Σώκρατες**· ἐρωτοῦν πάλιν οἱ νόμοι, ὡς νὰ ἔδωκεν ὁ Σωκράτης καταφατικὴν ἀπόκρισιν.— **ἄσχημον**· οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ἀσχήμων = ἀπρεπής.— **τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα**· περίφρασις = ἡ πρᾶξις, ἡ διαγωγὴ τοῦ Σωκράτους.— **ἀπαίρω** = ξεσηκώνομαι, ἀναχωρῶ.— **ἐκεῖ γὰρ πλείστη ἀταξία**· οἱ Θετταλοὶ ἦσαν περιβόητοι ἐπὶ ἀπάτη καὶ ἀπιστίᾳ (πρβλ. τὸ

τοῦ Δημοσθ. Α' Ὀλυμπ., § 22), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀκολασίᾳ.—**σκευὴν περιτίθεται** = ἐνδύομαι φόρεμα.—**διφθέρα**· εἶδος ἱματίου ἐκ δερμάτων ζώων.—**ἐσκευάζομαι** = ἐνδύομαι, ἀλλάσσω φόρεμα.—**σχῆμα** = τὸ ἐξωτερικόν.—**μεταλλάσσω** = μεταβάλλω.—**ὑπέρχομαι τινα** = κολακεύω τινά.—**δουλεύω** = φέρομαι δουλικῶς.—**τί ποιῶν**· ἐν βιώσει ἐν Θετταλίᾳ.—**ἡ εὐωχοῦμενος**· Οἱ Θεσσαλοὶ ἐφημίζοντο ὡς πολυφάγοι· ὁ Σωκράτης ἐπομένως διὰ τὸ νὰ μὴ τοὺς δυσαρεστῆ καὶ νὰ εἶναι ἀνεκτός, ὤφειλε νὰ τοὺς μιμηθῆ συζητῶν μετ' αὐτῶν περὶ δείπνου μᾶλλον παρὰ περὶ ἐπιστήμης καὶ ἀρετῆς.—**ποῦ ἡμῖν ἔσονται** = τί θὰ γίνουσι παρακαλοῦμεν; **ἡ τοῦτο μὲν οὐ**· ἐνν. πείσονται.—**αὐτοῦ** = ἐν αὐθᾶ.—**εἶπερ γε χρῆ**· ἐνν. ἐπιμελήσεσθαι.

16. ἵνα εἰς Ἄδου ἔλθῶν· ὅ,τι ἐνταῦθα ἐκρίθη ὡς δίκαιον καὶ ἄδικον, καὶ ἐκεῖ ὁμοίως θὰ κριθῆ, δηλ. τὸ ἀνταδικεῖν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς θεωρεῖται ἄδικον καὶ εἰς τὸν Ἄδην ὁμοίως θὰ χαρακτηρίζεται.—**τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν**· Ἀπολ. κεφ. 32.—**ἐνθάδε** = ἐν τῇ γῆ, ἐν τῷ παρόντι βίῳ.—**σοι**· ἡ δοτ. συναπτέα τῷ ἄμεινον κλπ. καὶ οὐχὶ τῷ φαίνεται.—**ἄμεινον** τοῦ ἐγκαταμεῖναι καὶ ἀποθανεῖν.

17. κορυβαντιῶντες· οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἱερεῖς τῆς θεᾶς Κυβέλης τῆς μητρὸς τῶν θεῶν, ἡ ὁποία ἦτο θεοποιηθεῖσα ἡ γῆ. Ἐλατρευέτο δὲ αὕτη εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Φρυγίαν, ὀπόθεν ἡ λατρεία τῆς διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Κορύβαντες λοιπὸν οὗτοι ἐτέλουν τὰ τῆς λατρείας τῆς θεᾶς χορεύοντες μανιωδῶς, ὡς οἱ δερβίσιαι τῶν μωαμεθανῶν, ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν αὐλῶν καὶ ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων καὶ ἐκβάλλοντες ἀγρίας κραυγὰς καὶ ποικιλοτρόπως παραφερόμενοι. Οἱ ἦχοι οὗτοι καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως παρέμενον καὶ ἐβόμβουν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰ ὠτά των, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ ἀκούσουν ἄλλο τι.—**ἡχῆ** = ἡχώ.—**ὄσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα** = κατὰ τὴν γνώμην τοῦλάχιστον, τὴν ὁποίαν ἔχω τώρα.—**πλέον ποιῶ** = κατορθῶνω.—**καὶ πράττωμεν ταύτη** = καὶ ἄς κάμωμεν ἔτσι, ἄς ἀκολουθήσωμεν αὐτὴν τὴν γραμμὴν.—**ὑφηγοῦμαι** = ὑποδεικνύω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΡΙΤΩΝ	σελ. 5 - 36
1. Εισαγωγή	» 5
2. Κείμενον	» 7 - 23
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	» 25 - 36

ΕΞΕΦΥΛΛΟΝ: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

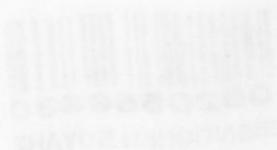
ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ Κ', 1971 (V) — ΑΝΤΙΤ. 46.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ: 2145/21 - 4 - 71
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : « Γ Ρ Α Φ Ι Κ Η » Ε. Π. Ε. ΚΛΕΙΤΟΡΟΣ 19

0020556630

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

